

לוח הצומח והחי

אם התחלנו בטבע הארץ בעינים מטהות הראה דבר מענין: מדי הודש בחדשו כמעט מדי חודש עמלים אחרים. והארץ מחלופה את לבושה עליה, ארום, לבן, וכדומה. גם הצפרים אינן פועות במשך כל השנה — את הנחלאלי לא תראה בקיץ ואת היצורים בימות הגשמים. אך יש צפרים השוחות בארץ רק שבועות או ימים מספר. כי ארצנו השוכנת בין אירופה לאפריקה, משמשת תחנת מנוחה לצפרים רבות כנודד מצפון לדרום ותורה. הופעתם של הרבים רבים פשוט את היא פחות או יותר בחודש מסוים, קבוע. הפרד השנה למשל, מופיע שנהרשנה באדר, תחשיית השמן — בכסלו וכדומה.

המסתכל בשנויים האלה יכול, אפוא, לסדר לו לוח הצומח והחי, ששמות הישוי כתובים בהר ובניא, על הגבעות ובעמקים.

בראשית החורף, עם חירתה, מופיע בכלי הארץ במספר רב בר"ה יורה (סתות סמנה). קבוצות קבוצות יעלה וצבעו הודרדר יקטט את כל-הסביבה. סמן הוא בדימויות, הסרירות, אך כמה שמחים בולט לקראתו, המבשר כי שנת צמיחה ופרוח חדשה החלה. אם ברצונך לרענן היכן היה ברהיורה במשך כל הקיץ וכיוצא תפוס להוציא את פרחיו סמוך לנשמים הראשונים — עסור נא צמח אחד על שרשו ולפניך סקעת הטנטנה, הסר מעליה את החתולים הקי שים והכחים אשר עליה ותראה אותה לבנבנת, סגלי גלה והריץ קטן עובר לארבה, כלקוץ ישנה והחיות-לום ישמרו עליה שלא תיבש. שני מוקים לא נגעו במי וזן שכתוכה, כי ארסית היא. בא חורה ותעורה, קמה והוציאה כחובה את הפרחים הנודדים. אם תעביר צמחים אחרים לעצמי ותשתול אותם לאחד שהסירות מעליהם, את חיתוליהם — תוכל לראות במשך החורף דברים מענינים מאד: הפקעתיהם הולכת ומצטממת לאט-לאט ועל ידה, בחלק התחתון של קנה הפרחים והע' לים, הולכת ונוצרת פקעת חדשה הנדלה ומתעלת סיום ליום ועם כוא האכיס נשאר תפקעת הישנה רק שריר קטן ומצומק ובמקומה נוצרת פקעת סגולה ורעננה, שתשקע אף היא אחר-כך בשנת-קיץ ותוציא פרחים בסתיו, ותזר חילתה...

בירושלים ובנגלי סדרה בכור גם בימים אלה מכשר-הודיה (סתות סמנה). ככבי נה הפרד והפקעת זמנה הוא כמעט בכל לאתו בר חורף, אלא שהוא מקדים אותו ומבשר את כואו וגם גדול הוא ממנו פי כמה.

כשפלה, בעמקיוזעאל, בעמק הירדן ובנגלי מצויים עלשנו פרחי הלובים. סתוך הארמי מתווסף עליה נחל בוטות יופר ומרוב מודות בעין איבט סהודרת, עבע העטיף והאצבע — ארנסקבה והם מפיצים ריח לא נעים, המעורר בחילה. העטיף נמר בחלקו התחתון כהיחיה כדמה תוף. פתח את התוף הוא ותראה בו דבר משונה: "עשרות הרקים זעירים — הפושיות, והישים וזכוכונים מתרועעים כתובו, הריח הרע שהעטיף מפיץ משך אותם לשם ומכיון שמעלת החום בתוך העטיף נבחה משך בהוין ומג השים במעט שאינו חודר שמה בכדה דכה — קנו להם שם שביחה לזמן כמושך. גם שולחן ערוך מצאו להם בתוך העטיף: סאבקים סלאים אבקה על החלק האמצעי של האצבע המורקרת מתוך השופר. אם תעקור את הצמח כולו — תגלה פקעת גדולה, עגולה ושמוחה כעגולה. נער מסנה את העפר והסתכל בה: כולה זרועה, "עינים", כתפות הארמה, ואמנם, יכול אתה לחצות אותה לפלחים ולרועם — ומה, "עינים" יצאו ליענים, עלים, התפתחה פקעת חדשות ויגדלו צמ' חיים חדשים!

מהצפרים והאחרות, הבאות לבנות אצלנו את ימות הגשמים — מצוי עכשיו בכל הארץ הנחלי-אל בבלומים וראנו, רח פלנות על פני האדמת או טס מעליה, מניע ומניד בלי הרף את זנבו הארוך

מ. ז. וולבוסקי

עונות

קשלות צהרים

קשירות לבנות

שם בסי-שמיים

שעות עונות

הן הפליגו לשיש

בעוד בקר קליל

עזבו את הפרת

קצאו לשייל

כי הן זמן-קטילים הוא

סוף-הקצין קרבי

מתניחן הקיבו

צל חוף מצרבי

לה משטנה בלי הרף

צחזה וקרירות

העם נדת הערב

קנוס-תג ומדורות

במקנה - אש ערפלים

קשיחה ורננות

שם על חוף-השמיים

רוקרות עונות

השחור. וזיו, נמיש וקל תנועת הוא ואינו נח מסוכר יעד ערב. בעיניו עליו רורף הוא אחר טרפו: יהושים וזכוכים שונים, מבלים את החוץ המקושט בענש שחור ויפה, כמולדתו, בצפון. שילון הוא לרוב על יד נחלו סוב, המסביקים לו את סונו כשפע, אך בארץ תמצאנו בין חורף, על יד הל, או בכור האשפה או כמדת הערר.

שנחישנה, בראשית החורף, יגיעו הנחלאלים לרכבות לארץ עלפים ויעים, דרך ארופה עשו על פני מרבינות וימים. הקור והרעב השוררים בתקופה זו במולדתם גרשום מקניהם וכדוהים לנוד ולחפש להם מפלט. אורחים הם אצלנו ואף מביאים לנו תועלת, כהשמידם חיסים רבים, חנושים נזק לידמות, לחבואה לעינים! — ברך בואכם, אורחים!

בגנה ובשרה מסדרה בכר ענה פמר גדול ולכן — סדרה הכרוב. ברטט קל ינשא מפרה לפרה וימצוי בחדקו הארוך את ספות הרבש שכוכבים לחת- ויה את נפשו. רק בימות שמש יעוף, במגורו יתחבא מאחורי עלי הכרוב ויחפש לו מפלט. בנוחו וקוף כנפיו וצבען הצהוב-ירוק ידמה אותו לכרוב — ולא יראה הפרפר כלל. כך מן הוא על עצמו כפני האור-כום הרבים, האורכים לו רעורעו. למה נקרא הפרפר הזה על שם הכרוב דומא? — כי הנקמה, הנבדלת מהד- ובר בשתי נקודות שחורות על כנפיה הקרומות, מסר- לה את ביציה הצהובות על עלי הכרוב ומזה מספר נסים זהולים היוצאים מהן. הפש בין עלי הכרוב, מאחוריהם ועל פניהם — אסוף חתלים ירק-ירקום הם וזרועים נקרות שחורות. אסוף חתלים אחרים לתוך צנצנת והאכילים עליו כרוב. לאחד ימים אחרים יתגלמו כשחם תלויים על דמני הצנצנת וקשורים כל-אחד ואחד בכור לבן... רשום את היום בן נתגלמו ואחר-כך את חיוס בו הופיע הפרפר הראשון. הן לו מו סוכר בעלתה סמנה לשחיה ויגדלו אצלך.

את רשימותיך אלה וכן את הסתכלויותיך בצומח וכחי שבכיתובך שלא "דבר" לילדים הודש חודש — ונפרסמן, א"י עזר שמואל

סגנונות פסוח באירוח

שנחישנה, עם כוא סתיו, מתחלפות העסרים הנרות בארצות-חסור, עוזבות את מולדתן ועדות עדות הן עמות למרחקים. לארצות החמות, לכלות בהן את ימי החורף.

השנה הקדים החורף לבוא, עוד טרם הספיקו הצפרים להגיע לסחוז העצן ירד שלג וכפוח ביסה את הארץ. להקות של סגנויות למאות ולאפים נפלו לתוך העלי וינה אשר באוסטרליה, חסרתה כוח להמשיך דרכן. אל נכון היו גוועות כרחובות העיר ועל פני השדות ללא מיהר: האנשים לעורחן.

בזהירות רבה, הכניסו לחזירים המים, השקו והאד כילג אותן ואחר כך שבו חלק מהן לתוך ארגו גדול מכוסה רשת, העטיסו את הארגו על גבי אוורון וכך הביאון לעיר ונציה אשר באיטליה דתמח; גם את האחרות הביאו לונציה בטרון מיוחד של חרבתה. כאשר נתה הסגנויות, המשיכו דרכן למצרים ואף אלנו, לארץ ישראל.

כתב סתרים

רוצה אתה לכתוב דבר-כבוד לחברך? מה לך מייד-לימונים או מיץ בעלים, נכול בו את עטך או כסם דק וכתוב דברך. עלוך רק להתנות מקורם עם הברך, כי כאשר יפתח את המעטפה ולעיניו יתגלה גליון לבן, חלק, שלא כתוב בו דבר, ידע, בו עליו להעביר את המכתב על פני האש: מגורה, נר דולק, נפרור, ויופיעו לפניו סוגים אומיות, מלים, משמל מים — כתב שחור וכרז אשר חקורא ירוץ בו.

אך אם אין החת ידך מייד-לימונים ואף לא מייד-בלים — אין דבר: המס סוכר כמעט מים עד אשר ימתנו סאר. גם זו דיו-סחרים, והברך כאשר יקבל את מכתבך זה לא יעבירונו על פני האש, כי אם יפזר עליו אפר דק, ויער את הנייר — והכתב ברור וכולט לעין.

ז. אריאל

משחקים - מברחים

יום הנקרה לך או תניח בבידתך אפה פוקין חברים אליך ואיך יודע כמה תוקלו לבלות את זמנכם? והנה יש כמה נקמה פסי-קמיס יפים, עליונים אשר תוקלו לסדר קלי עזרת גדולים ופלי תכנות מרבות.

הנה שנים מהם:

(א) צא החוצה - לחצו! או לסמטה שקטה או אל חוף הים סדר את תבניתך לפי הנכה תעמידם ארבעת-ארבעה בשורה. הן בידי כל אחד מהם צלחת או קף ובתוכה ביצה או כדור פינג-פונג. הן אות - שהתקרות החלה. מי יבוא הראשון למשקה ויבצתו שלמה או פדורו לא נפלו - הוא המנצח.

(ב) מצא לך מקום מתאים לריצה בארץ של 30-50 מטרי. סדר את הברך בארבעות קמו במקשקת תקודם. תכנס את כל אגוד מארץ בעת המתחרים הראשונים לתוך שק עד לקרו-עוקיו. הן אות - מי יניצ הראשון מתוך דלוג למשקה? אם דלוג קצר כל הילדים - ערוך תקורות מברעת בין המנצחים של כל השו-רות. אם אין לך שקים אמה יכולי פשוטי לקשור את רגלי כל אגוד מקבל צמ או בקסי-לית - ויבדלו.

גרס קאופמן